

1. Obiekt

ZESPÓŁ DOMÓW MIESZKALNYCH, KAMIENICE "POD KONIKIEM" /zach./
i "JANUSZOWICZOWSKA" /wsch./

2. Czas powstania

XIII/XIV w.
poł. XIV w.
pocz. XVII w.
po 1883 r.

3. Miejscowość

KRAKÓW

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

4. Adres

Rynek Główny 39/40
125

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

Dz. Śródmieście

województwo

gmina

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1. VI. 1975 r.

Dz. Stare Miasto

województwo

powiat

8. Właściciel i jego adres

Stanisława i Henryk Ścieszka
Rynek Gł. 39/40; Zofia Fi-
scherowa

9. Użytkownik i jego adres

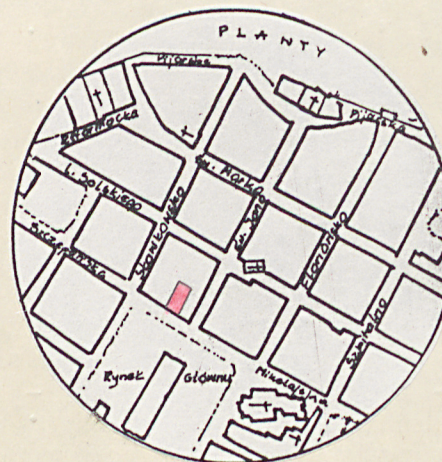
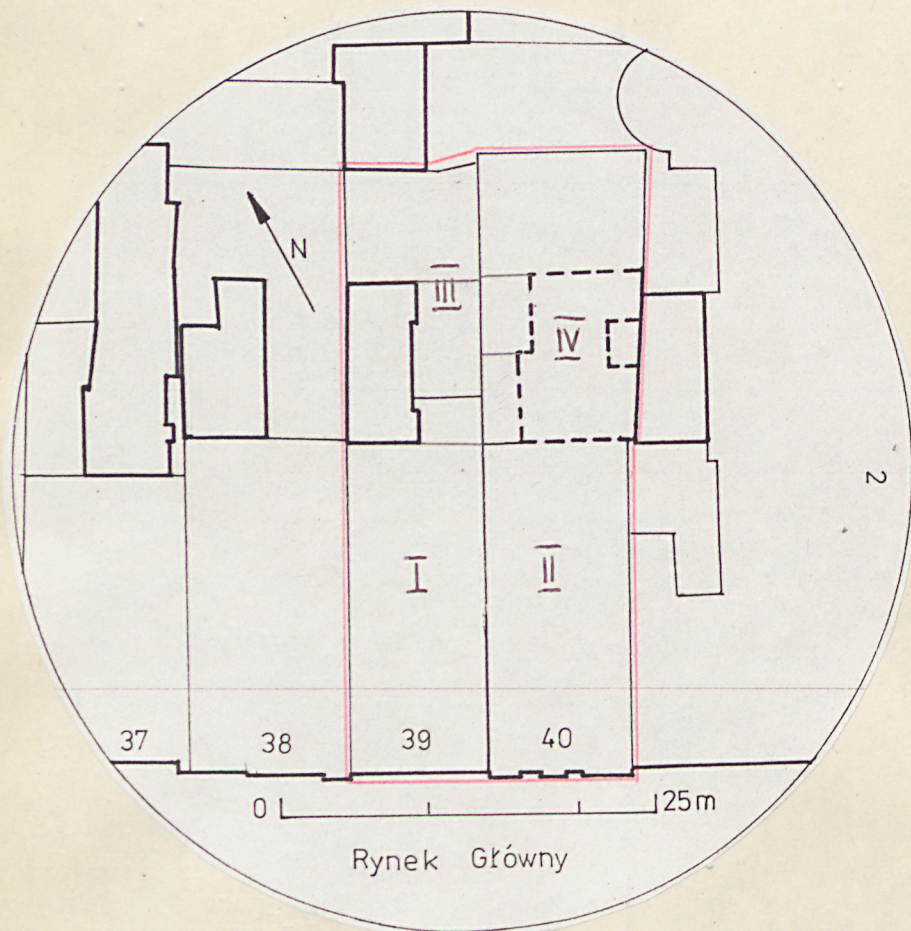
mieszkania, sklepy, przed-
siębiorstwa usługowe

10. Rejestr zabytków

A-431 i A-342

22 II 1968

Nr data

- I. Budynek frontowy zachodni
- II. Budynek frontowy wschodni
- III. Oficyny parceli zachodniej
- IV. Oficyny parceli wschodniej

autor zdjęć

Jacek Szkolnicki

data wykonania

IX 1991

miejsce przechowywania negatywów

zbiory autora

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

W skład posesji wchodzi zabudowania dwóch, pierwotnie niezależnych parcel /zach. i wsch./, połączonych w 1883 r. Proces scalenia i unifikacji zabudowy nie jest zbyt zaawansowany - budynki połączone są jedynie przebiegami w murach granicznych i posiadają wspólną komunikację.

Pierwotnie być może obydwie parcele stanowiły części składowe jednej, lokacyjnej działki pełnokurcyjnej /42 x 21 m/, której pierwszym murem budynkiem był dom na rzucie zbliżonym do kwadratu, położony w pd.-wsch. jej części. Po podziale dużej parceli na działki półkuryjne ich dzieje rozwijały się zupełnie niezależnie.

Parcela zach. otrzymała zabudowę średniowieczną w dojrzałej postaci w jednej fazie: w poł. XIV w. powstał dwutraktowy budynek frontowy z przedprożem i jednotraktowa oficyna tylna. Przebudowa budynku frontowego w pocz. XVII w. nie spowodowała zmian kubaturowych i dopiero XVIII w. przyniósł nadbudowę oficyny tylnej i budowę parterowej oficyny bocznej wsch. Liczne prace remontowe w 2 poł. XVII i w XVIII w. przyczyniły się do usuwania starszego wyposażenia. Wiek XIX przyniósł intensyfikację zabudowy - wzniesienie III p. na budynku frontowym oraz rozbudowę i nadbudowę oficyny bocznej. Właściciele posesji w okresie średniowiecza nieznani. W 2 poł. XVI i w 1 poł. XVII w. posesja

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach wnętrze wyposażenie, instalacje)

Posesja ma kształt wieloboku zbliżonego do wydłużonego prostokąta, krótszymi bokami przytykającego do pn. pierzei Rynku /od pd./ i posesji przy ul. Św. Jana 4 /od pn./, zaś dłuższymi do posesji przy Rynku Gł. 38 /od zach./ i Rynku Gł. 41 /od wsch./. Powstała z połączenia pod względem własnościowym zabudowy dwóch półkuryjnych działek przyrynkowych /Rynek Gł. 39 i Rynek Gł. 40/, która to zabudowa połączono następnie wspólnym systemem komunikacyjnym, przy zachowaniu całkowitej odrębności konstrukcyjnej i stylistycznej obu realności. W związku z tym zabudowa obu działek wymaga osobnego omówienia.

Na zabudowę realności Rynek Gł. 39 składa się 4-kondygnacyjny budynek frontowy usytuowany w pd. części posesji, 3-kondygnacyjna oficyna tylna zajmująca jej pn. część oraz, częściowo 4- a częściowo 3-kondygnacyjna, oficyna boczna przytykająca do wsch. muru granicznego i łącząca budynek frontowy z oficyną tylną. W pn. części oficyny wsch. /bocznej/ mieści się główna klatka schodowa, zapewniająca dostęp do obu budynków frontowych i oficyny bocznej realności Rynek Gł. 39. Do zach. muru granicznego przytaka aneks mieszczący pion sanitarny; łączy się on - poprzez przewiązkę - z budynkiem frontowym oraz - dzięki drewnianym gankom komunikacyjnym zawieszonym na wysokości I i II p. na zach. murze granicznym - z oficyną tylną. Zabudowa zajmuje prawie całą powierzchnię działki; niezabudowane pozostaje jedynie niewielkie podwórko usytuowane w jej pn.-zach. części, otoczone przez budynek frontowy /od pd./, zach. mur graniczny /od zach./, oficynę tylną /od pn./ i oficynę boczną /od wsch./.

Na zabudowę realności Rynek Gł. 40 składa się 4-kondygnacyjny budynek frontowy usytuowany w pd. części posesji, 3-kondygnacyjna oficyna tylna zajmująca jej pn. część oraz dwie oficyny boczne: zach., 3-kondygnacyjna w części pn. i 4-kondygnacyjna w pd., przytykająca do zach. muru granicznego i komunikująca budynek frontowy z oficyną tylną oraz 3-kondygnacyjny pion sanitarny dostawiony do części wsch. muru granicznego, łącząca się przewiązką z budynkiem frontowym. Zabudowa zajmuje większą część powierzchni działki; niewielkie podwórko w jej pn.-wsch. części, ograniczone budynkiem frontowym /od pd./, oficyną boczną zach. /od zach./, oficyną tylną /od pn./ oraz oficyną boczną wsch. i wsch. murem granicznym /od wsch./, jest w strefie parteru zadaszona.

Budynki frontowe obu realności są nierównej wysokości, a ich fasady zajmują nieznacznie linię pn. pierzei Rynku.

14. Kubatura 13671 m ³ /w tym zabudowania parceli zach. 6587 m ³ , wsch. 7084 m ³	15. Powierzchnia użytkowa powierzchnia posesji 866 m ² /w tym parcela zach. 410 m ² , wsch. 456 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne mieszkalno-gospodarcze /kamienice mieszczańskie, potem kamienice czynszowe/	17. Użytkowanie obecne mieszkalne i usługowe /partery budynków frontowych: sklepy i punkty usługowe, podwórko parceli wsch. i parter oficyny: restauracja
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja Dane o pracach przy obiektach w kartach szczegółowych. 1945 - zadaszenie podworca parceli wsch. dla potrzeb miodosytni "Pod Krzyżykiem"		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Oficyny boczne w stanie zagrożenia konstrukcyjnego /ekspertyza konstrukcyjna opracowana przez AGH w 1964 zaleca rozbiórkę tych obiektów/. Stan obiektów w kartach szczegółowych /oficyny boczne opisane w kartach oficyn tylnych/.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Utrzymać obecny stan: zachować istniejący związek między posesjami, nie pogłębiać procesu scalania. Zlikwidować zewnętrzne ustępy przy ścianach granicznych, pozostawiając prowadzące do nich ganki /zapewniając komunikację z wyższymi kondygnacjami oficyn/. Obniżyć mury graniczne o jedną kondygnację. Zlikwidować zadaszenie nad podwórką parceli wsch. /skutkiem tego będzie znaczne zmniejszenie powierzchni istniejącej tu restauracji/. Wprowadzić nowe nawierzchnie podwórek /bruk lub kształtki ceramiczne lub betonowe/.			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Akta Budownictwa Miejskiego /plany archiwalne/,
Archiwum Państwowe w Krakowie, sygn.Dz.I, 1.sp.33
i 34 oraz Rynek Gł.39/40

K.Richter, Kadaster miasta Krakowa, 1862,
Muzeum Historyczne M.Krakowa, sygn.413

22. Bibliografia

/Wybór/

J.Louis, Przechadzka kronikarza po Rynku krakowskim,
Kraków 1890

/Dokumentacje/

M.Filipowicz, I.Konopka, B.Ślosarczyk, G.Zań-Ograbek,
Kamienica Rynek Główny 39/40. Ekspertyza konserwatorska,
t.I-III, Miejskie Biuro Projektów 1977

D.Czapczyńska, M.Filipowicz, Studium konserwatorsko-
urbanistyczne południowej części bloku, MBP 1978

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

/Wykaz odnosi się do fasad budynków frontowych/

Widok Rynku z Pałacu Spiskiego, rys.Ł.Kozakiewi-
cza, ok.1825, APK, Teki Grabowskiego, APK, E 26, 6

Widok pn. pierzei Rynku, obraz olejny nieznanego
autora, 2 ćw.XIX w., zbiory rodziny Maurizio

Widok pierzei Rynku między ulicami Sławkowską i
Św.Jana, fot.I.Kriegera, ok.1860, APK, A III/885

Widok fasad kamienic przy Rynku 38-41, akwarela
F.Turka, pocz.XX w., MHMK, 1260/III

Kartografia /wybór/

Plan Krakowa tzw.Senacki, 1802-08, I.Enderle
/wg Plan miasta Krakowa, wyd.H.Münch, Kraków
1959/

Plan katastralny miasta Krakowa, 1848, APK, sygn.
I-8

Plan sytuacyjny i niwelacyjny Krakowa z 1878, W.
Konarzewski, MHMK, sygn.44/VIIIa

Plan zabudowy Rynku krakowskiego z 1787, D.Pucek
/wg S.Tomkowicz, Ulice i place Krakowa w ciągu
dziejów, BK nr 63-64, Kraków 1926 /plan odnosi
się do budynków frontowych/.

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

Waldemar Komorowski
Iwona Keder

Imię i nazwisko

data X 1992

26. Sprawdził

Dr MARIAN KORNECKI
ul. Loretan 124
31-114 Kraków

data

27. Załączniki

1. 1 wkładka
2. 4 karty dodatkowe
 - a. karta budynku frontowego zach. b. karta budynku frontowego wsch. c. karta oficyn parceli zach. d. karta oficyn parceli wsch.

ODZ-wzór 1975 r.

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
KRAKÓW	ZESPÓŁ DOMÓW MIESZKALNYCH, KAMIENICE "POD KONIKIEM" i "JANUSZOWICZOWSKA"	c.d. punktu 12

12. pozostawała w posiadaniu rodzin mieszczańskich o niemieckim rodowodzie /m.in. Schillingów, Schoenbecków, Lebenów, Krestigów/. W 2 poł.XVII i 1 poł.XVIII w. stanowiła własność zamożnego kupca korzennego Jana Markowica i jego spadkobierców /"Markowicowska"/ a w 2 poł.XVIII w. Stanisława Stachowicza /ojca malarza Michała, właściciela księgarni i drukarni/. Od 1859 właścicielami byli Fischerowie. Pochodzenie nazwy kamienica "Pod Konikiem" nie jest jasne.

Parcela wsch. Punktem wyjścia dla zabudowy murowanej był pierwotny budynek parceli pełnokuryjnej. Pełny, średniowieczny wymiar budynek uzyskał po poł.XIV w. a murowana oficyna tylna powstała na przełomie XV i XVI w. /zachowane elementy pierwotnego, wysokiej klasy wystroju/.

Nowożytna przebudowa z pocz.XVII w. przyniosła zmiany obydwu obiektów: budowę klatki schodowej i dachu pogrążonego na froncie, przebudowę oficyny tylnej i powiązanie jej z nowo wzniesioną małą oficyną boczną wschodnią. W 2 ćw.XIX w. zbudowano kolejne piętra: na budynku frontowym /III/ i na oficynie tylnej /II/. W k.l.pięćdziesiątych przekształcono parter budynku frontowego i zbudowano nową oficynę boczną zach., z interesującą galerią o żeliwnych kolumnach. Posesja, podobnie jak dom nr 39, należała w XVI w. do Schillingów. W XVII w. była własnością Januszowiców /"Januszowiczowska"/, w XVIII w. Behmów /m.in. Michał Behm burmistrz, "Behmowska"/. W l.osiemdziesiątych XVIII w. należała do Starowiejskich, na pocz. XIX w. do Andrzeja Ankwicza. bpa praskiego /z którym należy wiązać dekoracje d.kaplicy na I p. oficyny tylnej/.

Wykupienie w 1883 r. kamienicy wsch. przez znaną kupiecką rodzinę Fischerów /właściciele domu zach. od 1859/ zapoczątkowało scalanie zabudowy. Sklep z materiałami piśmiennymi, mieszczący się początkowo w domu zach. przeniesiono do domu wsch. Dla jego potrzeb poszerzono znacznie część handlową, likwidując przejście na podwórzec na parterze. Usunięto klatkę schodową i całą komunikację pionową skupiono w zmodernizowanej, zewnętrznej klatce domu zach. Znaczna część wyposażenia i dekoracja, zwłaszcza domu wsch. /w tym jego fasada/ pochodzi z czasu przebudowy po połączeniu.

Wkładkę założył: Waldemar Komorowski, Iwona Kęder, X 1992
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

Wzór ODZ 1978 r.